

Bitkisel İçerikli Zayıflama Ürünü ile İntihar Girişimi: Bir Adolesan Olgu

Suicide attempt with herbal weight loss product: A adolescent patient

Neslihan Zengin¹, Fulya Kamit Can¹, Ender Can¹, Nihan Şık¹, Ayşe Berna Anıl²

¹İzmir Tepecik Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Yoğun Bakım Kliniği, İzmir

²İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Yoğun Bakım Bilim Dalı, İzmir

ÖZET

Son yıllarda bitkisel içerikli zayıflama ürünleri basında geniş yer almaları ve kolay ulaşılabilir olmaları nedeniyle sık kullanılmaktadır. Bu ürünlerin içerikleri ve bunların vücudumuza etkileri tam olarak bilinmemekle birlikte bunlarla ilgili yan etkiler hatta ölümler bildirilmektedir. İntihar amaçlı bitkisel içerikli zayıflama ürünü içimi sonrasında gelişen taşikardi ve hipertansiyon nedeniyle çocuk yoğun bakım ünitesinde izlenen ve sağlıklı olarak üçüncü gün taburcu edilen on altı yaşında kız hasta; bitkisel içerikli zayıflama ürünlerinin istenmeyen etkilerine ve hatta intihar amaçlı kullanılabileceğine dikkat çekmek için sunulmuştur. CAYD 2015;2(2):91-4.

Anahtar Kelimeler: Adolesan, bitkisel zayıflama ürünü, intihar

ABSTRACT

Herbal slimming products are consumed frequently, due to attractive advertisement and easy accessibility. As the content of these products and their impact on health are not totally known, potential side effects could be expected, which might lead to lethal consequences. A sixteen-year-old girl was admitted to the pediatric intensive care unit after a suicide attempt with a herbal slimming product. She presented with tachycardia and hypertension. After 3 days of treatment in the unit, she was discharged in good health. This case was reported to highlight the potential side effects of these drugs and their potential use for suicide attempt. CAYD 2015;2(2):91-4.

Key words: Adolescent, herbal weight loss product, suicide

Kayıt Tarihi: 26.08.2014

Kabul Tarihi: 18.11.2014

İletişim: Neslihan Zengin, Yenişehir Konak İzmir - Türkiye

GİRİŞ

Son yıllarda bitkisel içerikli zayıflama ürünleri kullanımı giderek artmaktadır. Bu ürünlerde ilaçlarda olduğu gibi içerik, miktar ve yan etki bildirim zorunluluğu bulunmamaktadır. Ülkemizde ruhsatlandırmaları Tarım ve Köy işleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Bu ürünler cilt, karaciğer, gastrointestinal, pulmoner, kardiyovasküler, endokrin, renal, hematolojik, nörolojik olmak üzere bir çok sistemde istenmeyen etkiler oluşturabilmektedirler.¹⁻³

Adolesan yaş grubunda intihar girişimi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, önemli bir tıbbi ve sosyal problemdir ve sıklıkla ilaçlar kullanılmaktadır.⁴ Fakat bitkisel içerikli zayıflama ürünü ile intihar girişimi bildiğimiz kadarıyla literatürde daha önce bildirilmemiştir.

Bu olgu masum gibi görünen bitkisel zayıflama ürünlerinin intihar girişimleri için kullanılabileceğine ve ciddi sağlık problemlerine yol açabileceğine dikkat çekmek için sunulmuştur.

OLGU SUNUMU

On altı yaşındaki kız olgu bayılma yakınması ile acil servise getirildi. Öyküsünden Maurers® fort kapsül (650 mg) adlı bitkisel içerikli zayıflama ilacını intihar amaçlı olarak acil servise başvurudan yaklaşık dört saat önce 23 adet (199,3 mg/kg) oral yoldan aldığı öğrenilmiştir. Olgumuz kendisine ait Maurers® fort kapsül adlı ilacı internet üzerinden hekime danışmadan aldığını ve zayıflamak için kahvaltıda yarım saat önce günde bir kapsül olarak kullandığını belirtmiştir. Hastamız ailesi ile yaşadığı sorunlar nedeniyle intihar etmek istediğini, zayıflama ilaçları ile ilgili basından duyduğu bazı ölüm haberleri nedeni ile intihar için bu ürünü seçtiğini ifade etmiştir. Hastanın özgeçmişinde aşırı hareketli ve sinirli olduğu, okul başarısının kötü olduğu, sigara kullandığı, elinin üstünde sigara söndürme gibi davranışlarda bulunduğu ancak herhangi bir doktor başvurusu olmadığı ve ilaç kullanmadığı ailesi tarafından ifade edilmiştir. Soygeçmişinde özellik belirtilmemiştir. Geliş fizik muayenesinde bilinç açık, Glasgow koma skoru: 15, oryante, koopere, depresif görünümde, sol ön kol iç yüzde kesi izleri mevcut, vücut ağırlığı: 75 kg (97 persentil), boy: 160 cm (25-50 persentil), vücut kitle indeksi: 29,3 (95 persentil), kalp tepe atımı: 130/dak/ritmik, solunum sayısı: 14/dk, kan basıncı: 160/95 mmHg (> 99 persentil), oksijen satürasyonu: % 98, kapiller dolum zamanı < 2 sn, vücut sıcaklığı: 36,5 °C olarak saptandı. Taşikardi ve kan basıncı yüksekliği dışında diğer sistem muayeneleri normaldi. Alınan laboratuvar tetkiklerinde lökosit: 9150/mm³, hemoglobin: 12,7 gr/dL, trombosit: 208000/mm³, kan glukozu: 94 mg/dL, üre: 11 mg/dL, kreatinin: 0,7 mg/dL, ürik asit : 4,4 mg/dL, aspartat transaminaz: 16 U/L, alanin aminotransferaz: 10 U/L, LDH: 197 U/L, sodyum: 140 mmol/L, potasyum: 4,2 mmol/L, kalsiyum: 9,4 mg/dL, total protein: 6,1 g/dL, albumin: 4,1 g/dL, total demir bağlama kapasitesi: 332 ug/dL, serum demir: 309 ug/dL, serbest T4: 1,30 ng/dL, TSH: 1,48 uIU/mL, APTT: 28 sn, INR: 1,16, protrombin zamanı: 13,3

sn saptandı. Kan gazı normaldi. Geliş EKG'sinde sinüs taşikardisi dışında patolojik bulgu saptanmadı. Olguya acil serviste gastrik lavaj yapılmadan oral yoldan 1 gr/kg (maksimum 50 gr) aktif kömür verildi. İzlem ve tedavi için çocuk yoğun bakım ünitesine alınan hastaya taşikardi ve kan basıncı yüksekliği nedeniyle bir doz 0,05 mg/kg damar içi metoprolol verildi. Taktipte bir saat içinde hipertansiyon ve taşikardinin gerilediği gözlemlendi. Servis izleminde vital bulgular normal sınırlarda seyretti. Çocuk psikiyatrisi konsültasyonu sonucu olgunun manipülatif amaçlı intihar girişiminde bulunduğu (aile içi tartışma sonrası), pişman olduğu ve tekrarlama düşüncesinin olmadığı öğrenildi. Genel durumu iyi olan olgu izleminin üçüncü günü hastaneden çocuk psikiyatrisi takibine alınarak sağlık ile taburcu edildi.

TARTIŞMA

İntihar düşüncesi ve girişimi adolesanlar arasında siktir.⁴⁻⁷ İntihar girişimlerinde kolay ulaşılabildiği için ilaç ve benzeri maddelerin kullanımı daha sık karşımıza çıkmaktadır.⁷ İntihar amaçlı kullanılan ilaçların çoğunu ağrı kesici-ateş düşürücü, antibiyotik grubu ve merkezi sinir sistemini etkileyen ilaçlar oluşturmaktadır.⁸ Bizim olgumuz zayıflama amaçlı bitkisel bir ürünü fazla miktarda alarak intihar girişiminde bulunmuştur. Basında sıkça gündeme gelen zayıflama ilaçlarına bağlı ortaya çıkmış yan etkiler ve hatta ölüm haberleri bu ilaçların intihar için kullanılabileceği fikrini bizim olgumuzda oluşturmuştur. Bizim olgumuz bildiğimiz kadarıyla bitkisel zayıflama ürünüyle intihar girişimi bildirilen ilk olgudur.

Son yıllarda bitkisel içerikli zayıflama ürünleri özellikle adolesan dönemde kilo problemi nedeni ile ya da arkadaş çevresinin etkisiyle sıkça kullanılmaktadır. Bu ürünler ilaç olarak değerlendirilmemekte reçetesiz olarak marketler, eczaneler veya internet üzerinden kolaylıkla temin edilebilmektedir. Fakat bu ürünlerin kullanımı ile ciddi yan etkiler görülebilmektedir. Olgumuzun kullandığı ürünün içeriğinde silika, magnezyum stearat, yeşil çay, likopen, müseccel karışımı, garoka ekstresi, meyan kökü, c vitamini, iyodin, termojenik karışım, L-carnitin, zencefil ve buğday otu bulunduğu firma tarafından beyan edilmektedir. Ancak bir kapsülde bu etken maddelerin hangi oranlarda bulunduğu belirtilmemektedir. Bu ürünün içeriğindeki yeşil çay ve garoka ekstresinin koagulopati, aritmi, nöbet, psikoz, SSS depresyonu, miyopati, hipertansiyon, karaciğer, böbrek, tiroid fonksiyon testlerinde, demir parametrelerinde bozukluk yapabileceği bildirilmektedir.^{3,9} Özellikle yeşil çay ekstresi içeren zayıflama ürünleri ile akut karaciğer yetmezliği olguları bildirilmiştir.^{1,2}

Bitkisel zayıflama ürünlerinin içeriklerinde yer aldığı belirtilen maddeler dışında, tiroid hormonları, diüretikler, laksatifler, kafein, sempatomimetikler ve sibutramin gibi çok çeşitli ilaç etken maddeleri bulunabildiği araştırmalarla gösterilmiştir.¹⁰⁻¹² Bitkisel zayıflama ürünlerinin içeriğinde belirtilmeyen bu aktif ilaçlar çeşitli yan etkilere, hatta ölüme bile neden olabilmektedirler.^{3,9} Ülkemizden de Özdemir ve ark.'ı internet üzerinden satılan bitkisel içerikli zayıflama ürünlerinin içeriklerinde beyan edilen

içerik dışında yüksek oranda sibutramin, temazepam ve kafein tespit etmişlerdir.¹³ Ülkemizde Maurers® kapsül isimli ürün 2010 yılında içinde sibutramin tespit edildiği için toplatılmıştır (İzmir Valiliği, İl Tarım Müdürlüğü, sayı: B.12.4.İLM.0.35.00.06/42044, konu: gıda takviyesi, 06/10/2010). Bizim olgumuz 2013 yılında Maurers® fort kapsül isimli ürünü internet üzerinden temin etmiştir. Ancak olgumuzun kullandığı bu ürünün analizi yaptırılmadığı için içerdiği maddeler saptanamamıştır.

Bitkisel zayıflama ürünlerinin içinde sıklıkla saptanan sibutramin, obesite tedavisinde kullanılan bir ilaçtır. Amfetamin benzeri bir yapıda olup serotonin veya adrenalin geri alım inhibitörüdür. Fakat bir çok ülkede kardiyak yan etkilerinden dolayı yasaklanmıştır.¹³ Literatürde internet üzerinden sadece bitkisel içerikli olduğu belirtilmesine rağmen içeriğinde sibutramin tespit edilen ve buna bağlı yan etkiler görülen bitkisel içerikli zayıflama ürünleri ile zehirlenme olguları bildirilmiştir. Bu olgularda halsizlik, bulantı-kusma, ağız kuruluğu, konstipasyon, uykusuzluk, ajitasyon, baş ağrısı, halüsinasyon, taşikardi, hipertansiyon, dispne, ateş bildirilmiştir.¹⁴⁻¹⁶ Olgumuzun kullandığı ürünün içeriği tarafımızdan tetkik edilememiş olmakla beraber taşikardi ve hipertansiyon gözlenmesi ürünün içinde sibutramin olabileceğini düşündürmektedir.

Sonuç olarak, bitkisel zayıflama ürünleri bilinmeyen içerikleri ile ciddi yan etkilere yol açabilmektedir. Kolaylıkla temin edilmeleri ve kontrolsüz kullanımları ile önemli bir halk sağlığı sorunu oluşturmaktadırlar. Bu nedenle bu ürünlerin denetim ve kontrollerinin Sağlık Bakanlığı tarafından ve düzenli olarak yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

- Patel SS, Beer S, Kearney DL, Phillips G, Carter BA. Green tea extract: A potential cause of acute liver failure. *World J Gastroenterol*. 2013; 19: 5174-7.
- Tarantino G, Pezzullo MG, di Minno MN, Milone F, Pezzullo LS, et al. Drug-induced liver injury due to "natural products" used for weight loss: A case report. *World J Gastroenterol*. 2009; 15: 2414-7.
- Erdem S, Eren PA. Tedavi amacıyla kullanılan bitkiler ve bitkisel ürünlerin yan etkileri. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*. 2009; 66: 133-42.
- Duman M, Özdemir D, Demir K, Akman N, Ünal N. Çocuk Acil Servisine İntihar Girişimi İle Başvuran Olguların Özellikleri. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*. 2004;18: 236-40.
- Madelyn SG, Greenberg T, Velting DM, Shaffer D. Youth suicide risk and preventive interventions: a review of the past 10 years. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2003; 42: 388-405.
- Koplin B, Agathen J. Suicidality in children and adolescents: a review. *Curr Opin Pediatr*. 2002; 14: 713-51.
- Akın E, Berkem M. İntihar girişiminde bulunan ergenlerde psikiyatrik tanılar, demografik ve klinik özelliklerin değerlendirilmesi. *Fırat Tıp Dergisi*. 2012; 17: 228-32.
- Brent DA, Baugher M, Bridge G, Chen T, Chiappetta L. Age and sex-related risk factors for adolescent suicide. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 1999; 38: 1497-505.
- Saraçoğlu A, Ergun B. Türkiye'de satılan bazı bitkisel zayıflama çaylarının içerikleri ve bu çayların kullanımına bağlı ortaya çıkabilecek istenmeyen etkiler. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*. 2006; 26:355-63.
- Khazan M, Hedayati M, Askaria S, Azizi F. Adulteration of products sold as Chinese Herbal medicines for weight loss with thyroid hormones and PCP. *Journal of Herbal Medicine*. 2013; 3: 39-43.
- Cohen PA, Attipoe S, Travis J, Stevens M, Deuste P. Caffeine Content of Dietary Supplements Consumed on Military Bases. *JAMA Intern Med*. 2013; 173: 592-4.
- Haller CA, Benowitz NL. Adverse Cardiovascular and Central Nervous System Events Associated with Dietary Supplements Containing Ephedra Alkaloids. *N Engl J Med*. 2000; 343: 1833-8.
- Ozdemir B, Sahin I, Kapucu H, Celbis O, Karakoc Y ve ark. How safe is the of herbal weight-lost products sold over the internet? *Hum Exp Toxicol*. 2013; 32: 101-6.
- Müller D, Weinmann W, Hermanns-Clausen M. Chinese slimming capsules containing sibutramine sold over the internet: a case series. *Dtsch Arztebl Int*. 2009; 106: 218-22.
- Jung J, Hermanns-Clausen M, Weinmann W. Anorectic sibutramine detected in a Chinese herbal drug for weight loss. *Forensic Sci Int*. 2006; 161: 221-2.
- Chen SP, Tang MH, Ng SW, Poon WT, Chan AY et al. Psychosis associated with usage of herbal slimming products adulterated with sibutramine: a case series. *Clin Toxicol (Phila)*. 2010; 48: 832-8.

